

24. Vehbi Koç Ödülü'nün sahibi **Doç. Dr. Kıvanç Birsoy oldu**

Türkiye'nin ilk özel vakfı Vehbi Koç Vakfı'nın her yıl sırasıyla kültür, eğitim ve sağlık alanlarında verdiği Vehbi Koç Ödülü'nün 2025 yılı sahibi belli oldu. Bu yıl sağlık alanında verilen ödül, kanser gelişiminde rol oynayan ve tedavi hedefi olabilecek metabolizma yollarını ortaya çıkartan çalışmalarıyla Doç. Dr. Kıvanç Birsoy'a takdim edildi.

Vehbi Koç Vakfı'nın her yıl eğitim, sağlık ve kültür alanlarında değer yaratan, insanların yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunan kişi ve kurumları onurlandırmak amacıyla verdiği Vehbi Koç Ödülü'nün bu yılki sahibi Divan Kuruçeşme'de gerçekleştirilen törenle açıklandı. Rockefeller Üniversitesi Metabolik Düzenleme ve Genetik Bölümü Başkanı olarak görev yapan ve Türkiye'den de araştırmacıların yer aldığı bir ekibe liderlik eden Doç. Dr. Birsoy, 24. Vehbi Koç Ödülü'nün sahibi oldu. Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu'nun yanı sıra Prof. Dr. Ahmet Gül'ün başkanlığını yaptığı; Prof. Dr. Hayrunnisa Bolay Belen, Prof. Dr. Gökhan Hotamışlıgil, Prof. Dr. Tayfun Özçelik, Prof. Dr. Murat Akova'dan oluşan Seçici Kurul'un önerdiği 3 aday arasından seçilen Doç. Dr. Kıvanç Birsoy, kanser gelişiminde rol oynayan ve tedavi hedefi olabilecek metabolizma yollarını ortaya çıkartan araştırmalarıyla ödüle layık görüldü. Sunuculuğunu Vehbi Koç Vakfı bursiyeri, Mersin Tıp Fakültesi 1. Sınıf öğrencisi Damla Yıldırım'ın üstlendiği ödül töreninin açılış konuşmasını yapan Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, "Kurucumuz merhûm Vehbi Koç'u vefâtının 29'uncu yılında bir kez daha rahmet ve minnetle yâd ediyoruz. Vehbi Bey, yaşamı boyunca "Ülkem varsa ben de varım. Demokrasi varsa hepimiz varız" şîârıyla çağdaş ve müreffeh bir Türkiye ülküsüne hizmet etmiş; Türk insanının meziyetlerine yürekten inanmış, ömrünü memleketin her yönden kalkınmasına adanarak tutkuyla çalışmıştır. Hayır işlerini, kendi ifâdesiyle "insânî ve millî bir vazîfe" addederek zevkle yapmış, azmi, titizliği ve vizyoner bakış açısı ile 1969 yılında Vehbi Koç Vakfı'nı kurmuştur. Vakfımız, Türkiye'nin ilk özel vakfıdır" diyerek sözlerine başladı. Vehbi Koç Vakfı'nın kendi faaliyetlerine ilâveten, gelişime öncülük eden ve gençlere ışık tutan başarıların takdîr edilmesinin önemine inandığını belirten Ömer M. Koç sözlerine şöyle devam etti: "Vakfımız tam da bu sebepten ötürü, her sene eğitim, sağlık ve kültür alanlarından birinde, sıra dışı katkı sağlamış kişi ve kurumları ödüllendirmektedir. Vehbi Koç Ödülü'nün bu seneki konusu sağlık. Bu alanda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin baş döndüren bir hızla ilerlediğine şahit oluyoruz. İnsanoğlunun sağlıklı ve uzun bir ömür arayışının; biyoteknoloji, genetik mühendisliği ve yapay zekâda yaşanan devrim niteliğindeki gelişmelerle birleşerek yenilikçi tedavi yöntemlerinin bulunmasına imkân sağlıyor."

Ömer M. Koç: "Daha güzel yarınlar nitelikli, ehil insanlarla ve ancak bilimi esâs alarak varabiliriz"

Dünyâda sağlık teknolojilerinde kaydedilen bütün ilerlemelere rağmen hâlâ tam olarak çözüm getirilemeyen sorunların başında kanserin geldiğini ifade eden

► Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç

"Her alanda olduğu gibi, sağlık alanında da daha güzel yarınlar nitelikli, ehil insanlarla ve ancak bilimi esâs alarak varabiliriz."

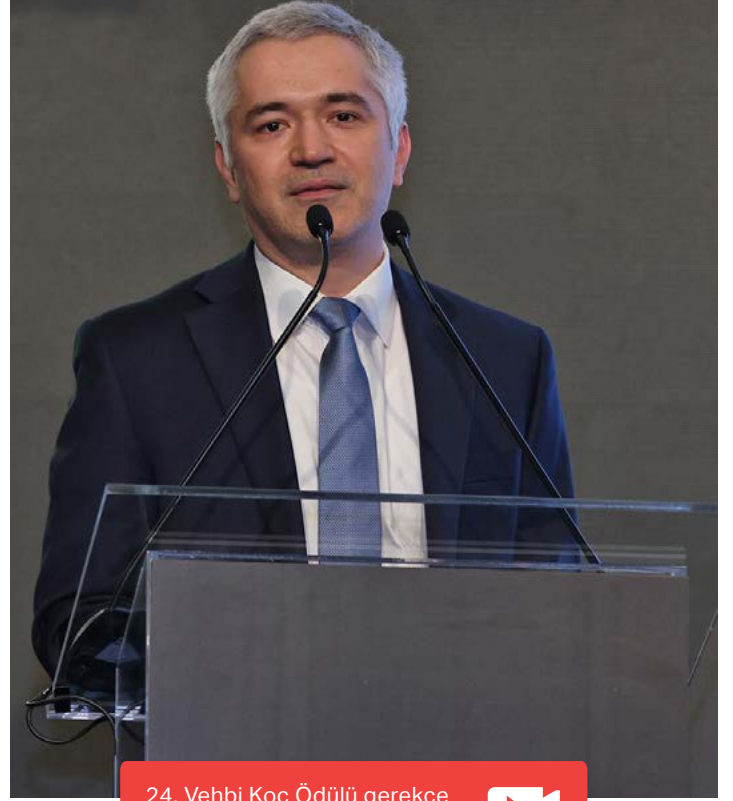
Ömer M. Koç, "Rakamlar, her 5 kişiden 1'inin hayatının bir evresinde bu hastalığa yakalandığını ortaya koyuyor. Bu tablonun endişe verici olduğu aşikâr; ancak kanser tedavisine yönelik azimle yürütülen bilimsel çalışmalar umudumuzu artırıyor. Her alanda olduğu gibi, sağlık alanında da daha güzel yarınlar nitelikli, ehil insanlarla ve ancak bilimi esâs alarak varabiliriz. Bu akşam da, öncü araştırmaları ve buluşlarıyla daha sağlıklı bir gelecek için çalışan çok özel bir bilim insanı Vehbi Koç Ödülü'ne layık görüldü" dedi.

DOÇ. DR. KIVANÇ BIRSOY HAKKINDA

Doç. Dr. Kıvanç Birsoy, 2004 yılında Bilkent Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü'nden lisans derecesini aldıktan sonra 2009 yılında Rockefeller Üniversitesi'nde Dr. Jeffrey Friedman'ın öğrencisi olarak doktora çalışmalarını tamamladı. 2010-2015 yılları arasında Whitehead Institute, Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) Dr. David Sabatini'nin laboratuvarında doktora sonrası araştırmalarını yürüttü. Halen Rockefeller Üniversitesi'nin ilk ve tek Türk öğretim görevlisi olarak, Metabolik Düzenleme ve Genetik Bölümü Başkanlığı görevini yürütmekte; aralarında Türkiye'den de değerli araştırmacıların yer aldığı bir ekibin başında araştırmalarını sürdürmektedir.

Doç. Dr. Birsoy, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre tüm dünyada en sık görülen ölüm nedenleri arasında yer alan kanserin anlaşılmasına ve tedavisine yardımcı olacak çığır açıcı nitelikte buluşlara imza attı. Kanser gelişiminde önemli rolü olan metabolizma değişikliklerini anlamaya yönelik temel bilim çalışmaları ile başlayan araştırmalarının sonuçları yeni tedavi hedeflerinin belirlenmesini sağlayarak kliniğe ulaşmış ve eşine rastlanmayacak bir etki profili oluşturdu. Bilim eğitimine katkıları nedeniyle "The Rockefeller University Distinguished Teaching Award, 2019" ile ödüllendirilen Birsoy; öncü araştırmaları ve bilimsel buluşları sonucunda prestijli ulusal ve uluslararası ödüllere layık görüldü. Bu ödüller arasında "Sidney Kimmel Foundation Scholar, 2016"; "Searle Scholar, 2016"; "Irma T. Hirsch/Monique Weill-Caulier Trust Research Award, 2016"; "Sabri Ülker Science Award in Metabolism, 2016"; "NIH Director's New Innovator Award, 2017"; "March of Dimes Basil O'Connor Scholar, 2017"; "AACR NextGen Award for Transformative Cancer Research, 2017"; "Pershing Square Sohn Prize, 2018"; "Pew-Stewart Scholar for Cancer Research, 2018"; "Vilcek Prize for Creative Promise in Biomedical Science, 2020"; "Mark Foundation Emerging Leader Award, 2021"; "ASCB Innovation in Research Award, 2021"; "Blavatnik National Award Finalist in Life Sciences, 2023"; "Pew Innovation Fund Investigator, 2023" yer almaktadır.

► Doç. Dr.
Kıvanç Birsoy

24. Vehbi Koç Ödülü gerekçe
filmini izlemek için tıklayınız

Doç. Dr. Kıvanç Birsoy: "Vehbi Koç Vakfı'nın desteği bilim insanları için güçlü bir motivasyon kaynağı"

Ödülün sahibi Doç. Dr. Kıvanç Birsoy ise bu ödüle layık görülmenin kendisi için büyük bir onur olduğunu belirterek, "Vehbi Koç Vakfı'nın Türk bilim insanlarına sağladığı destek, yalnızca ilham verici olmakla kalmıyor, aynı zamanda benim gibi yurt dışında çalışan birçok araştırmacı için de güçlü bir motivasyon kaynağı oluşturuyor. Bu ödülü, Cumhuriyetimizin gelişimine büyük katkılar sunmuş, vizyoner bir isim olan Vehbi Koç adına almak ise benim için ayrı bir anlam taşıyor. 2015 yılında kurduğum laboratuvarımızda, kanser hücrelerinin enerji ihtiyaçlarını ve besin kullanım mekanizmalarını araştırarak biyomedikal alanda öncü çalışmalar yürütüyoruz. Hedefimiz, metabolizmanın kanser ve diğer hastalıklardaki rolünü derinlemesine anlamak ve bu bilgiyi kısa sürede yeni tedavi stratejilerine dönüştürmek. Beni bu ödüle layık gören Koç Ailesi'ne, Vehbi Koç Vakfı yöneticilerine ve seçici kurula en içten teşekkürlerimi sunarım" dedi.

“Bilimde ilerleme kaydetmek farklı perspektifleri entegre etmekle mümkün”

Vehbi Koç Ödülü’nün bu yılki sahibi Doç. Dr. Kıvanç Birsoy bilimsel kariyerinin şekillenme sürecini, kanser metabolizması alanındaki çalışmalarını ve multidisipliner yaklaşımların bilimsel ilerlemeye katkısını Bizden Haberler okurları için anlattı.

Rockefeller Üniversitesi’nin ilk ve tek Türk öğretim görevlisi olarak, Metabolik Düzenleme ve Genetik Bölümü Başkanlığı görevini yürüten Doç. Dr. Kıvanç Birsoy ile akademik yolculuğunu ve araştırmalarının odağını konuştuğumuz keyifli bir sohbet gerçekleştirdik. Aralarında Türkiye’den araştırmacıların da yer aldığı bir ekibe liderlik eden Birsoy, gelecekte kanser araştırmalarını şekillendirecek gelişmeleri ve genç bilim insanları için tavsiyelerini de bizimle paylaştı.

Bilimsel kariyerinizin şekillenmesinde hangi önemli faktörler ve deneyimler etkili oldu? Araştırma alanınızı seçmenizde belirleyici olan unsurlar nelerdi?

Bilimsel kariyerimin şekillenmesinde en önemli etken, erken yaşta aldığım eğitim oldu. Özellikle İzmir Fen Lisesi’ndeki öğrenim sürecim, bilimsel düşünceyi içselleştirmemde kritik bir rol oynadı. Çoğu kişinin mühendislik ve tıp alanına yöneldiği bir ortamda, ben bilimsel araştırmalara olan ilgimi korudum ve TÜBİTAK’ın düzenlediği bilim olimpiyatlarında yer aldım. Elbette, tüm bunlardan önce de meraklı, soru

sormayı seven bir kişiliğe sahiptim; bilim, kendimi bildim bileli içinde olmak istediğim bir alandı. Araştırma alanı olarak kanser ve metabolizmayı seçmemin ana sebebi, bu konudaki bilgi kirliliği ve beslenmenin en az kontrol edilen biyolojik değişkenlerden biri olmasıydı. Kanserın temel biyolojisini anlamak ve metabolizmanın hastalık süreçlerindeki rolünü ortaya koymak, hem bilimsel hem de translasyonel açıdan büyük bir boşluğu doldurma potansiyeline sahipti.

Çalışmalarınız öncelikle kanser metabolizması üzerine odaklanıyor. Bu alandaki bilimsel gelişmelerin gelecekte kanser araştırmalarına ve tedavi yaklaşımlarına nasıl yön vereceğini öngörüyorsunuz?

Kanser metabolizması alanındaki bilimsel gelişmeler, gelecekte kanser araştırmalarını ve tedavi yaklaşımlarını kökten değiştirecek bir potansiyele sahip. Günümüzde, kanser hücrelerinin metabolik adaptasyonlarını ve tümör içindeki diğer hücrelerle olan etkileşimlerini daha iyi anlamaya yönelik çalışmalar hız kazanmış durumda. Özellikle metabolik zayıf noktaların hedeflenmesi ve beslenme temelli müdahaleler gibi yaklaşımlar ön plana çıkıyor. Gelecekte,

kişiyeye özel metabolik profillemeye ile kanserin erken teşhis edilmesi ve metabolik bağımlılıkların hedeflenmesi daha etkili tedavilere olanak tanıyacaktır. Bunun yanı sıra, metabolizmanın yeniden programlanması, bağışıklık yanıtları üzerindeki etkileri ve tümör mikro çevresinin metabolik yönlendirilmesi gibi alanlarda yapılan çalışmalar, yeni nesil tedavilerin temelini oluşturacaktır.

Sizce gelecekte kanser, önlenabilir bir hastalık haline gelebilir mi?

Kanserin tamamen önlenabilir bir hastalık olup olmayacağı büyük ölçüde çevresel faktörler, genetik yatkınlık ve erken teşhis yöntemlerindeki ilerlemelere bağlı. Ancak kanser, biyolojik olarak oldukça heterojen bir hastalık olduğundan, tüm kanserlerin önlenebilir hale gelmesi kısa vadede gerçekçi görünmüyor. Bununla birlikte, metabolizmayı hedef alan stratejilerin, hem kanserin oluşumunu geciktirmede hem de tedaviye yanıtı artırmada önemli bir rol oynayacağını öngörüyorum.

Mevcut metabolizma araştırmaları, beslenme ile kanser arasındaki ilişkiye dair hangi kanıtları sunuyor ve bu konuda en sık karşılaşılan yanlış kanılar nelerdir?

Beslenme ve kanser ilişkisi uzun yıllardır araştırılan bir konu olsa da, insan vücudu düzenleyici mekanizmalarla besin düzeylerini belli bir aralıkta tutacak şekilde programlanmıştır. Yani, spesifik bir besini tüketmemek, kanda onun seviyesinin belirgin şekilde düşmesine neden olmaz. Örneğin, şeker tüketimini kesmek, kan şekerini tehlikeli derecede düşük seviyelere çekmez çünkü bunu dengeleyen çok önemli düzenleyici mekanizmalar mevcuttur. Bununla birlikte, total kalori alımının %30-40 oranında azaltılmasının fare modellerinde kanser oluşumunu geciktirdiği pek çok kez gösterilmiştir. Ayrıca, obezitenin kolon ve meme kanseri gibi birçok kanser türüyle ilişkilendirilmesi, metabolik dengenin ve enerji metabolizmasının bu hastalık üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu nedenle, spesifik besinleri kesmekten ziyade, sağlıklı bir vücut ağırlığını korumak, insülin direncini yönetmek ve genel olarak metabolik sağlığı optimize etmek, kanser riskini azaltmada daha önemli stratejiler olabilir. Gelecekteki araştırmalar, beslenme ile kanser arasındaki ilişkiyi daha ayrıntılı şekilde aydınlatacaktır. Ancak mevcut veriler ışığında, bireysel besinlerden çok, genel yaşam tarzı ve metabolik sağlığın korunması, kanser riskini azaltmada en etkili yaklaşım gibi görünüyor.

Multidisipliner yaklaşımların bilimsel ilerleme ve inovasyona katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bilim artık tek bir disiplinin sınırları içinde ilerleyen bir alan

olmaktan çıktı; farklı uzmanlıkların birleştiği, disiplinler arası bir yapıya dönüştü. Laboratuvarımızda da bu çeşitliliğin güçlü bir şekilde yansıdığını görüyoruz. Farklı ülkelerden ve alanlardan gelen araştırmacılarımız, biyokimya, genetik, bilgisayar bilimi ve moleküler biyoloji gibi birbirinden farklı disiplinleri bir araya getiriyor. Örneğin, laboratuvarımızda sadece genetikçiler değil, bilgisayar mühendisleri, onkologlar ve biyokimyacılar birlikte çalışıyor. Bu çeşitlilik, inovasyonu hızlandırıyor ve araştırmalarımızın daha kapsamlı olmasını sağlıyor. Çünkü artık bilimde ilerleme kaydetmek, yalnızca kendi alanımızdaki bilgileri derinleştirmekle değil, farklı perspektifleri entegre etmekle mümkün. Tekerleği yeniden keşfetmek yerine, mevcut bilgileri en verimli şekilde kullanarak yeni keşifler yapmaya odaklanıyoruz. Bu yaklaşım, hem temel bilim hem de translasyonel araştırmalar açısından büyük bir avantaj sağlıyor.

Bilim dünyasında başarılı ve etkili bir kariyer inşa etmek isteyen gençlere tavsiyeleriniz neler?

Bilim, doğası gereği zorluklarla dolu bir alan; eğer tutkuyla yapılmazsa, bu süreç zamanla bir yük haline gelebilir. Bu nedenle, gençlerin ilgi duydukları konuları keşfedip kariyerlerini bu doğrultuda şekillendirmeleri uzun vadeli başarı ve tatmin açısından kritik önem taşıyor. Ayrıca, bilim artık sadece laboratuvarı bireysel çalışmalarla ilerleyen bir alan değil. Sosyalleşmek, doğru insanlarla bir araya gelmek ve bilimsel bulguları etkili bir şekilde sunabilmek, en az deneysel beceriler kadar önemli hale geldi. Bilimsel iletişim, iş birlikleri kurmak ve doğru ekipleri oluşturmak, araştırmaların etkisini artıran temel unsurlar arasında yer alıyor. Bu yönüyle bilim, iş dünyasındaki başarıyla birçok benzerlik taşıyor; yalnızca iyi fikirler üretmek yetmez, bu fikirleri hayata geçirmek ve doğru insanlarla paylaşmak da büyük bir fark yaratır.

Türkiye'nin ilk özel vakfı olan Vehbi Koç Vakfı'nın her yıl sırasıyla kültür, eğitim ve sağlık alanında verdiği Vehbi Koç Ödülü'nün bu yılki sahibi siz oldunuz... Bu ödül sizin için nasıl bir anlam ifade ediyor?

Bu ödül benim için çok anlamlı. Vehbi Koç, çocukluğumdan beri bildiğim, Cumhuriyet tarihinin en önemli isimlerinden biri. Türkiye'nin o dönemdeki koşullarında büyük bir vizyonla girişimler gerçekleştirmiş, hayırseverliğiyle öne çıkmış değerli bir ismin adını taşıyan bir ödüle layık görülmek benim için büyük bir onur. Ayrıca, bu ödülü daha önce almış pek çok değerli hocamızla birlikte anılmak da benim için ayrı bir heyecan kaynağı. Bilimsel çalışmalarımın bu şekilde takdir edilmesi beni hem gururlandırıyor hem de gelecekte yapacağım araştırmalar için daha da motive ediyor. Gerçekten çok onur duyuyorum.